

Nr 264.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till fort-
löpande konsumtionsundersökningar; given Stock-
holms slott den 17 maj 1940.*

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
17 maj 1940.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anför efter gemensam beredning med chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller, och t. f. chefen för folkhushållningsdepartementet, statsrådet Bergquist:

Genom beslut den 26 januari 1940 har Kungl. Maj:t förordnat om anställande av fortlöpande undersökningar rörande konsumtionen av livsmedel inom familjehushåll i industriorter och städer. Angående ändamålet med dessa undersökningar må följande anföras.

De av socialstyrelsen hittills ungefär vart tionde år utförda levnadskostnadsundersökningarna åsyfta bl. a. att giva en bild av familjbudgetens genomsnittliga sammansättning och förbrukningen av vissa viktigare artiklar. Vad beträffar uppgifterna om livsmedelskonsumtionen ha dessa i viss utsträckning kunnat användas jämväl för beräkning av familjernas näringshygieniska standard.

I det nuvarande krisläget är det ur olika synpunkter angeläget att erhålla möjlighet att fortlöpande följa särskilt livsmedelskonsumtionens förändringar och därur beräkna uppkomna förskjutningar i näringsstandarden. Den sänkning av välståndet, som kan befaras inträda vid fortsatt krisläge med ändrade prisrelationer och variationer i tillgången på olika födoämnen, måste medföra betydande förändringar i livsmedelspostens sammansättning. Det är å ena sidan önskvärt att ur hälsosynpunkt vådliga tendenser i livsmedelskonsumtionens utveckling upptäckas på ett så tidigt stadium, att konsumtionen snarast genom propaganda och på annat sätt kan inriktas i sundare banor. Å andra sidan måste konsumtionsutvecklingen prövas mot bakgrunden av tillgången på olika livsmedel. Det är tydligt, att särskilt under kristider befolkningens allmänna hälsostandard i hög grad blir beroende av att producenternas och konsumenternas berättigade intressen samordnas på ett ändamålsenligt sätt.

De ifrågasvarande hushållsundersökningarna över födoämnesförbrukningen ha sålunda till ändamål att möjliggöra fortlöpande iakttagelser av förändringar i livsmedelsförbrukningen och näringsstandarden samt att med hänsyn till bl. a. den förutsebara kommande tillgången på olika slag av livsmedel inrikta hushållens konsumtion på det med hänsyn till befolkningens näringstillstånd och produktionens resurser mest ändamålsenliga sättet. Undersökningarna skola därtill resultera i beräkningen av ett indextal, vilket utgår från de faktiska konsumtionsförskjutningarna men samtidigt tager hänsyn till försörjningsresursernas förändringar och möjligheten av en ändamålsenlig anpassning av konsumtionen efter dessa.

Sedan yttranden över en inom finansdepartementet upprättad promemoria i ämnet infordrats från socialstyrelsen, statens institut för folkhälsan och statens livsmedelskommission, har Kungl. Maj:t genom förenämnda beslut den 26 januari 1940 anbefallt socialstyrelsen att i huvudsaklig överensstämmelse med vad i promemorian anförts, med början första kvartalet av innevarande kalenderår, verkställa fortlöpande statistiska undersökningar rörande konsumtionens utveckling. Vidare har Kungl. Maj:t ålagt statens institut för folkhälsan att ur näringsfysiologiska och statens livsmedelskommission att ur försörjningsekonomiska synpunkter verkställa erforderlig bearbetning av det vid konsumtionsundersökningarna framkommande materialet samt att i anslutning därtill biträda socialstyrelsen vid utarbetandet av en index utvisande levnadskostnadernas utveckling vid en rationell anpassning av konsumtionen efter förändringarna i försörjnings- och prisläget. Kungl. Maj:t har därjämte uppdragit åt statens livsmedelskommission att föranstalta om den upplysningsverksamhet rörande konsumtionens inriktning, vartill undersökningarna må giva anledning. Socialstyrelsen har enligt nämnda beslut att utse två och övriga här nämnda myndigheter att utse vardera en representant i en delegation för samråd rörande på myndigheterna i anledning av förevarande uppdrag ankommande uppgifter.

Angående den första undersökningen, verkställd under första kvartalet 1940, föreligger nu en preliminär redogörelse. Undersökningen är grundad

på räkenskaper från något över 400 hushåll, fördelade på ett femtiotal orter. Redogörelsen har influerat i Sociala meddelanden (nr 4, sid. 228).

Konsumtionsundersökningarna äro förenade med vissa kostnader, nämligen dels ersättningar åt särskild biträdespersonal hos socialstyrelsen samt åt ombud för meddelande av anvisningar rörande räkenskapsföringen i hushållen m. m., dels ock utgifter för blankettryck. Genom förenämnda beslut den 26 januari 1940 samt genom beslut den 10 maj 1940 har Kungl. Maj:t från det i gällande förskottsstat under sjunde huvudtiteln uppförda anslaget till förstärkning av den civila administrationen m. m. för ifrågavarande ändamål ställt till förfogande sammanlagt 8,500 kronor. Till täckning härav erfordras anslag å tilläggsstat för det löpande budgetåret.

Anslag torde jämväl böra äskas för undersökningarnas fortsättande under nästa budgetår. Med ledning av under hand inhämtade uppgifter kan det härför erforderliga beloppet beräknas till 18,000 kronor.

De ifrågavarande anslagen torde böra anvisas såsom förslagsanslag.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels till Fortlöpande konsumtionsundersökningar å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1939/40 under sjunde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av . . kronor 8,500;
dels ock till Fortlöpande konsumtionsundersökningar för budgetåret 1940/41 under sjunde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av kronor 18,000.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Erik Blomqvist.

